

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie upamiętnienia 90. rocznicy deportacji ludności polskiej do Kazachstanu.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Krzysztofa Truskolaskiego.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Urszula Augustyn; (-) Sylwia Bielawska; (-) Paweł Bliźniuk; (-) Mateusz Bochenek; (-) Piotr Borys; (-) Marek Jan Chmielewski; (-) Alicja Chybicka; (-) Janusz Cichoń; (-) Zofia Czernow; (-) Joanna Frydrych; (-) Konrad Frysztak; (-) Patryk Gabriel; (-) Krzysztof Grabczuk; (-) Patryk Jaskulski; (-) Iwona Karolewska; (-) Magdalena Małgorzata Kołodziejczak; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Tomasz Kostuś; (-) Iwona Maria Kozłowska; (-) Katarzyna Królak; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Piotr Lachowicz; (-) Maciej Lasek; (-) Artur Jarosław Łacki; (-) Alicja Łepkowska-Golaś; (-) Dorota Marek; (-) Paweł Masełko; (-) Jerzy Meysztowicz; (-) Jacek Niedźwiedzki; (-) Paweł Papke; (-) Karolina Pawliczak; (-) Katarzyna Maria Piekarska; (-) Lucjan Marek Pietrzczyk; (-) Kazimierz Plocke; (-) Mariusz Popielarz; (-) Renata Rak; (-) Monika Rosa; (-) Marek Rząsa; (-) Krystyna Sibińska; (-) Waldemar Sługocki; (-) Henryk Szopiński; (-) Łukasz Ściebiorowski; (-) Apoloniusz Tajner; (-) Krzysztof Truskolaski; (-) Adrian Witczak; (-) Przemysław Witek; (-) Urszula Sara Zielińska.

**UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

z dnia...

w sprawie upamiętnienia 90. rocznicy deportacji ludności polskiej do Kazachstanu

Dziewięćdziesiąt lat temu doszło do pierwszej masowej deportacji ludności polskiej przeprowadzonej przez władze sowieckie. Ta zbrodnicza operacja uderzyła w Polaków zamieszkujących tereny ówczesnej sowieckiej Ukrainy, położone przy granicy z Polską. Wywieziono co najmniej 70 tys. mieszkańców tych ziem, w przytłaczającej większości Polaków, zmuszając ich do zasiedlenia surowych obszarów kazachskiego stepu.

W latach trzydziestych XX wieku w Związku Sowieckim mieszkało ponad milion Polaków. Wielu z nich od pokoleń zamieszkiwało tereny dawnej Rzeczypospolitej, które po pokoju ryskim z 1921 roku znalazły się poza jej granicami. Po kilku latach względnego bezpieczeństwa władze sowieckie rozpoczęły represje wobec tej ludności, obejmujące również przymusowe przesiedlenia. W 1936 roku ludność polska, zamieszkująca w zwartych koloniach tereny przy granicy z Polską, została oficjalnie uznana za zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa sowieckiego. Zapadła decyzja o jej przesiedleniu do borykającego się z niedoborem ludności Kazachstanu.

W dwóch etapach – w maju–czerwcu oraz we wrześniu–październiku 1936 roku – wywieziono kilkanaście tysięcy rodzin, w sumie co najmniej 70 tys. osób. Osiedlono je w północnym Kazachstanie, nie bacząc na to, że panujące tam warunki klimatyczne były skrajnie trudne dla ludności europejskiej.

W celu rozmieszczenia deportowanych wyznaczono na stepie 43 punkty (tzw. „toczki”), oznaczone wbitym w ziemię słupkiem z numerem. Na miejscu zapewniono jedynie podstawowe źródło wody (np. studnię); wszelkie ziemianki i inne schronienia deportowani musieli budować samodzielnie. Niektórzy pierwszą zimę przetrwali w wojskowych namiotach. Wielu nie przeżyło podróży ani pierwszych miesięcy w nowym miejscu. Wielu innych zostało zamordowanych przez Sowietów w latach 1937–1938 podczas tzw. operacji polskiej NKWD.

Polacy deportowani do Kazachstanu w 1936 roku nie zostali objęci tzw. amnestią z 1941 roku ani repatriacją w latach 1945–1949 i 1955–1959. Realne starania o osiedlenie się w Polsce mogli podejmować dopiero po rozpadzie Związku Sowieckiego w 1991 roku. Wielu potomków deportowanych powróciło do Rzeczypospolitej, jednak znaczna ich część nadal mieszka w Kazachstanie.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składa najwyższy hołd wszystkim Rodakom, którzy ucierpieli w wyniku sowieckiej deportacji z 1936 roku, w szczególności tym, którzy w jej następstwie stracili życie.